

§ 79 Svar på remiss från justitiedepartementet - En effektivare kontaktförbudslagstiftning – ett utökat skydd för utsatta personer / 2024/520

Beslut

Yttrande beträffande en effektivare kontaktförbudslagstiftning – ett utökat skydd för utsatta personer (SOU 2024:13) antas.

Ärendet

Kommunen har getts möjlighet att yttra sig gällande remiss om en effektivare kontaktförbudslagstiftning – ett utökat skydd för utsatta personer (SOU 2024:13). Utredningen har syftat till att stärka skyddet för kvinnor och barn mot våld och kränkningar i nära relationer genom att granska och föreslå förbättringar i kontaktförbudslagstiftningen. Uppdraget omfattade även en utvärdering av lagens tillämpning och övervägande om skärpning av straff för barnfridsbrott samt grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning.

Kontaktförbudslagstiftningen:

- *Utökade Möjligheter att Utfärda Kontaktförbud:* Nuvarande lagstiftning tillämpas restriktivt och behöver förstärkas för att bättre förebygga brott och skydda utsatta. Nyanserade riskbedömningar och större förbudsområden föreslås.
- *Kriterierna för Kontaktförbud:* Föreslår införandet av risk för otillbörlig övervakning som en ny grund för kontaktförbud. Kontaktförbud ska även kunna utfärdas för att skydda vittnen och förhörspersoner från påverkan.
- *Särskilt Utvidgade Kontaktförbud:* Dessa ska kunna utfärdas direkt när det föreligger en påtaglig risk för allvarliga brott, utan att invänta överträdelser av ett utvidgat kontaktförbud.
- *Presumtion för Kontaktförbud:* Föreslår en presumtion för kontaktförbud för personer dömda för allvarliga brott mot närstående eller för olaga förföljelse och hedersförtryck.

Forts. § 79

Elektronisk Övervakning:

- *Behov av Förbättrad Utrustning:* Den nuvarande utrustningen för elektronisk övervakning är otillräcklig och behöver ersättas.
- *Utökad Elektronisk Övervakning:* Förslaget är att elektronisk övervakning endast ska användas vid utvidgade och särskilt utvidgade kontaktförbud, inte för ordinära förbud.
- *Obligatorisk Elektronisk Övervakning:* Anser att det inte bör vara obligatoriskt utan att omständigheterna ska tillåtas styra beslutet om elektronisk övervakning.

Effektiv Handläggning:

- *Rätten till Sammanträde:* Föreslår att domstol ska kunna underlåta sammanträde om det är uppenbart obehövt, men alltid hålla sammanträde vid kontaktförbud avseende gemensam bostad.
- *Kontaktförbud vid Frigivning:* Kriminalvården och Statens institutionsstyrelse ska underrätta åklagare vid frigivning av personer dömda för brott mot närstående.
- *Husrannsakan för Delgivning:* Inför en möjlighet till husrannsakan i syfte att delge beslut om kontaktförbud.

Skyddande Åtgärder:

- *Underrättelseskyldighet till Socialnämnden:* Socialnämnden ska alltid underrättas när ett kontaktförbud meddelas.
- *Skyddsbedömningar av Polismyndigheten:* Polisen ska genomföra individuella skyddsbedömningar vid kontaktförbud.
- *Kontaktpersoner:* Polisen ska utse kontaktpersoner för både skyddspersonen och förbudspersonen.
- *Särskild företrädare för barn:* För barn som är skyddspersoner i ärenden om kontaktförbud, är det viktigt att deras rättigheter och intressen bevakas på ett adekvat sätt. Det föreslås att det införs en möjlighet att förordna en särskild företrädare för barn när skyddspersonen är under 18 år. Den särskilda företrädaren ska bevaka barnets rätt i ett ärende om kontaktförbud och se till att barnets perspektiv och behov beaktas genom hela processen.

Straffskalorna för Barnfridsbrott och Fridskränkingsbrotten:

- *Barnfridsbrott:* Bedömer att straffvärdet för barnfridsbrott ofta motsvarar grundbrottet. Föreslår en skärpning av straffskalan för grovt barnfridsbrott.
- *Grov Fridskränkning och Grov Kvinnofridskränkning:* Bedömer att nuvarande straffskala är tillräcklig och föreslår ingen höjning av maximistraffet till tio år.

I det föreslagna yttrandet benämns de förslag som direkt eller indirekt kan påverka nämndens verksamhetsområde.

Beslutet är enligt Social- och arbetsmarknadsnämndens arbetsutskotts förslag.

Forts. § 79

Beslutsunderlag

- Social- och arbetsmarknadsnämndens tjänsteskrivelse daterad 2024-05-17.
- Muntlig föredragning av Emma Andersson.
- SOU 2024:13 En effektivare kontaktförbudslagstiftning – ett utökat skydd för utsatta personer.
- Remissmissiv av SOU 2024:13 En effektivare kontaktförbudslagstiftning – ett utökat skydd för utsatta personer.
- Beslut av Social- och arbetsmarknadsnämndens arbetsutskott 240523, § 183.

Skickas till:

Justitiedepartementet

Förvaltningschef social-och arbetsmarknadsförvaltningen, Tommy Berglund

Verksamhetschef individ- och familjeomsorg, Tomas Ahlin

Utvecklare individ- och familjeomsorg, Emma Andersson

Remiss från justitiedepartementet - En effektivare kontaktförbudslagstiftning – ett utökat skydd för utsatta personer

Yttrande

Nedan följer social-och arbetsmarknadsnämndens synpunkter beträffande ” En effektivare kontaktförbudslagstiftning – ett utökat skydd för utsatta personer (SOU 2024:13). De rubriker som följer är de förslag som nämnden upplever direkt, eller indirekt påverkar nämndens verksamhet.

8.3.2 Risk för otillbörlig övervakning ska utgöra en grund för kontaktförbud s 169-174

Borlänge kommun ställer sig positiv till förslaget om att utöka grunden till kontaktförbud till att även innefatta elektronisk övervakning. Detta utifrån beskrivningen i utredningen om att elektronisk övervakning idag kan användas av förbudspersonen för att kontrollera skyddspersonen och som kan innebära stora begränsningar i det vardagliga livet för denne. Det är relevant att lagstiftningen är uppdaterad i enlighet med det klimat som vi lever i idag.

8.3.4 Fler omständigheter ska beaktas vid riskbedömningen s 186-191

Borlänge kommun anser att det är av stor vikt att fler omständigheter omfattas i riskbedömningen beträffande kontaktförbud. Detta utifrån, som det beskrivs i utredningen sällan lagförs om brott sker i nära relation. I förarbetet anges det att skyddspersoner ofta ansöker om kontaktförbud i samband med separation och det är också allmänt vedertaget att separation utgör en stor risk för skyddspersonen beträffande liv och hälsa. En del av problematiken när det kommer till våld i nära relationer är att dessa brott inte lagförs utifrån att personen som utsätts har ett väldigt starkt band till förövaren och känner lojalitet mot denne. Det är därför inte säkert att de brott som begås mot skyddspersonen är dokumenterade förän separation är ett faktum om våldet inte uppmärksammas av exempelvis sjukvården eller annan myndighet och där igenom lagförts. Det behöver därför läggas större vikt vid andra faktorer än tidigare lagförda brott som förbudspersonen begått mot skyddsperson eller annan för att kontaktförbuden ska få den brottsförebyggande effekt som beskrivs i utredningen. Nämnden ser det som positivt att det bland annat nämns bevisföring i likhet med elektronisk kommunikation, att personen betett sig hotfullt, eller uppehållit sig utanför personen bostad eller arbete samt att andra faktorer gällande förbudspersonen vägs in i bedömningen.

8.3.6 Särskilt utvidgade kontaktförbud som en förstahandsåtgärd s 200-204

Borlänge kommun ställer sig positiva till förslaget om att särskilt utvidgat kontaktförbud ska kunna införas som förstahands åtgärd i vissa fall. Detta utifrån att grunden för graden av kontaktförbud bör bedömas utifrån riskbedömning istället för överträdelse av kontaktförbud då överträdelsen i sig kan innebära en stor fara för hälsa och liv i vissa fall. Användandet av särskilt utvidgat kontaktförbud förenat

med elektronisk övervakning kan utgöra ett gott skydd för skyddspersonen och kan innebära att inskränkningarna för skyddspersonen blir mindre utifrån risken för brott bland annat att färre kvinnor behöver skyddsplaceras på annan ort.

8.5.6 Rätten till offentligt biträde för unga förbudspersoner ska utökas s 280-285

Borlänge kommun ställer sig positiv till förslaget utifrån resonemanget s 284 gällande att en person under 18 år inte har samma möjlighet att ta tillvara sin rätt i denna typ av ärenden som en vuxen person och att det därmed är lämpligt att offentligt biträde finns att tillgå.

8.5.7 Det ska införas en möjlighet att förordna en särskild företrädare för barn i ärenden om kontaktförbud s 285-294

Kommunen ställer sig positiva till förslaget om att förordna särskilt företrädare för barn ärenden rörande kontaktförbud. I utredningen så benämner man på s 290 att det dels förekommer en hög andel avslag i kontaktförbud gällande barn, vilket kan innebära att barn förutsättningar i förhållande till kontaktförbud är sämre än ens vuxen. Därtill ligger det också att föräldrar och barn kan ha motstridiga intressen gällande kontaktförbud, vilket skulle kunna avhjälpas om särskild företrädare utses för att tillvarata barnets intresse. Det är också i linje med barnkonventionen där barn har rätt att bli hörd.

8.6.2 Underrättelseskyldighet till socialnämnden ska utvidgas s 295-298

Borlänge kommun ställer sig positiva till förslaget om att socialnämnden alltid ska underrättas när ett beslut om kontaktförbud meddelas. Detta utifrån att socialtjänsten har en viktig roll gällande stöd- och skyddsåtgärder för den enskilde. Socialtjänsten har också skyldighet att erbjuda stöd till den som utövar våld. Kommunen anser det positivt att samtliga ärenden av kontaktförbud ska underrättas socialtjänsten och inte bara i de fall som det finns barn under 18 år i hushållet eller det rör sig om kontaktförbud i förgemensamma bostaden. Detta utifrån att det ger socialtjänsten möjlighet att nå ut till både den som är utsatt för våld för att utreda behov av stöd och skydd, men också stödinsatser för den som utövar våld. Utifrån det som framkommit i socialstyrelsens utredning om dödsfall och vissa skador där det framkommer att insatser saknats från socialtjänsten för att myndigheten inte kopplats in visar på vikten av kännedom för att kunna ingripa och undvika att sådana situationer uppstår där det blir allvarlig fara för hälsa och liv.

8.6.5 Övriga överväganden

Bör socialnämnden ha en underrättelseskyldighet till polis och åklagare? S 302-303

Kommunen delar utredningens bild om att det skulle kunna försvåra socialnämndens arbete om det infördes en underrättelseskyldighet i samband med kontaktförbudsärenden då detta skulle kunna leda till att färre söker sig till socialnämnden för stöd. Kommunen ställer sig positiv till ett eventuellt uppdrag till Socialstyrelsen för att framta ett kunskapsstöd till socialtjänsten beträffande möjligheten att bryta sekretessen i de fall som samtycke finns.